

13. Törner R. Deep graft in primary health care: A study of chronic leg ulcers and health economics. *Family Practice* 1994; 11: 239-40.
14. Herrick S, Sloan P, Mc Gurk M, Freak L, Mc Collum C, Ferguson M. Sequential changes in histological pattern and extracellular matrix deposition during the healing of chronic venous ulcers. *Am J Pathol* 1992; 141: 1085-95.
15. Kirsner RS, Falanga V, Kerdel FA, Katz MH, Eaglstein WH. Skin grafts as pharmacological agents: pre-wounding of the donor site. *Br J Dermatol* 1996; 135: 292-6.
16. Morhenn VB, Benike CJ, Cox AJ, Charron DJ, Engleman ES. Cultured human epidermal cells do not synthesize HLA-DR. *J Invest Dermatol* 1982; 78: 32-7.
17. Burt AM, Pallett CD, Sloane JP, O'Hare MJ, Schaffler KF, Yardeni P et al. Survival of cultured allografts in patients with burns assessed with probe specific for Y chromosome. *BMJ* 1989; 298: 915-7.
18. Kirsner RS, Falanga V, Eaglstein WH. The biology of skin grafts: Skin grafts as pharmacologic agents. *Arch Dermatol* 1993; 129: 481-3.
19. Faresjö T, Klevbrand M, Frödin T, Vahlquist C, Elfström J, Leszniewska D et al. Bensårsbehandling dyrare än väntat. *Läkartidningen* 1996; 93: 1355-7.
20. Lindholm C, Bjellerup M, Christensen O, Zederfeldt B. Quality of life in chronic leg ulcer patients. *Acta Derm Venereol* 1993; 73: 440-3.

KORTKLIPPT

Tretinoin vid emfysem stimulerar alveolbildning

Tretinoin (all-trans-retinsyra) har i försök på råttor visats stimulera tillväxten av nya alveoler vid lungemfysem. Skadorna framkallades experimentellt, med det proteolytiska enzymet elastas.

Efter tolv dagars intraperitoneala injektioner med tretinoin hade experimenträttorna återfått normalt antal alveoler, vilka också hade normal storlek. Lungskadorna hos kontrolldjuren, som fick injektioner med saltlösning respektive lösningsmedlet för tretinoin, hade inte påverkats.

Resultaten väcker en stråle av hopp om att denna ansats i framtiden kan leda till mer effektiv terapi inte enbart för patienter med emfysem vid kroniskt obstruktiv lungsjukdom, som blir allt vanligare på grund av rökningen, utan också vid bronkopulmonell dysplasi hos vuxna i respirator och hos prematurt födda barn behandlade med oxygen.

I en annan studie visar amerikanska forskare att med retinoider besläktade molekyler kan framkalla programmerad celledöd (apoptos) hos lungcancer-celler in vitro. Samma retinsyra som användes vid emfysemexperimenten har tidigare gett lovande resultat vid leukemi (se *Läkartidningen* 38/93).

Nature Medicine 1997; 3: 603-4, 675-7, 686-90.

Har män och kvinnor lika stor nytta av terapi mot hypertoni?

För att klara ut om nyttan av behandling för högt blodtryck skiljer sig mellan män och kvinnor har en internationell forskargrupp gjort en meta-analys av sju studier med 20 802 kvinnor och 19 975 män, vilka behandlats med främst betablockerare och tiaziddiuretika.

Forskarna har inte funnit någon skillnad mellan män och kvinnor när det gäller den relativa riskreduktionen vid antihypertensiv behandling. Däremot finns det skillnader i absoluta vinster, kvinnornas behandlingsvinst gäller främst att färre drabbas av slaganfall, medan behandlingen hos män förebygger lika många hjärtattacker som slaganfall. Dessa skillnader tycks emellertid bero på skillnader i risk utan behandling, dvs läkare måste fundera över hur stor eller liten risken för t ex slaganfall är om patienten inte får behandling för sitt höga blodtryck, inte stirra sig blinda på att en viss terapi kan förväntas reducera den risken med 50 procent.

Ann Intern Med 1997; 126: 761-7.

Normotermi vid operation minskar komplikationerna

Flera studier har visat att en enda grads hypotermi hos patienter vid operation innebär ökade risker, t ex större blodförlust, fler sårinfektioner och längre eftervård på sjukhus. En ny studie visar att hypotermi också innebär särskilda påfrestningar för hjärta och kärl.

Den randomiserade kontrollerade undersökningen gällde 300 patienter som hade koronarsjukdom eller hög risk för sådan sjukdom och som genomgick buk-, torax- eller kärloperation. I gruppen som hade låg temperatur (35,4 grader i snitt) drabbades 6,3 procent under operationen av instabil angina eller ischemi, hjärtstopp eller hjärtinfarkt mot 1,4 procent av dem som hade normal temperatur (36,7 grader). Kammatakykardi efter operationen drabbade också färre som haft normal temperatur (2,4 mot 7,9 procent).

I en översiktsartikel påpekas att både allmän och regional anestesi kraftigt rubbar kroppens »termostat», som normalt bara tillåter 0,2 graders avvikelse i kroppstemperaturen. Om inte hypotermi är önskvärd, t ex som skydd mot ischemi, bör man hålla temperaturen under operation över 36 grader och alltså mäta kroppstemperaturen på flertalet kirurgpatienter.

JAMA 1997; 277: 1127-34, 1165-6; *N Engl J Med* 1997; 336: 1730-7.

Neurosedyn till HIV-patient effektivt mot aftösa munsår

Trots neurosedynkatastrofen lever intresset för talidomid, och särskilt i USA – där talidomid aldrig registrerades som läkemedel – har medlets immunmodulerande och angiogeneshämmande effekter uppmärksammats.

I en dubbelblind randomiserad studie har det nu visats att talidomid är effektivt mot de svåra aftösa sår som drabbar mun och svalg hos patienter med avancerad HIV-infektion. Fyra veckors behandling med initialt 200 mg talidomid per dag botade såren hos 16 av 29 patienter, medan endast 2 av 28 slapp såren i placebogruppen.

På grund av toxiska biverkningar avbröt emellertid sex patienter behandlingen med talidomid i förtid, och många fick sänka dosen. Studien tyder vidare på att talidomid främjar produktionen av HIV och leder till ökad plasmakoncentration av tumörnekrosfaktor alfa, vilket var ett oväntat fynd.

N Engl J Med 1997; 336: 1487-93.